

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional descriptive study) เพื่อศึกษาความรู้ทัศนคติ การปฏิบัติตน และกลุ่มอาการของการหมดประจำเดือนในสตรีวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์ อายุ 40-59 ปี ในจังหวัดสระบุรี

ประชากร (Population) และตัวอย่าง (Sample)

ประชากรศึกษา คือประชากรสตรีอายุ 40-59 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งประกอบด้วย 12 อำเภอ 4 เทศบาล มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 35,005 คน

ตัวอย่าง คือ ประชากรสตรีอายุ 40-59 ปีทุกคนในทุกหลังคาเรือนของหมู่บ้าน ที่สุ่มเลือกได้โดยวิธี Multistage cluster sampling รวม 29 หมู่บ้าน 6 ชุมชนเทศบาล ใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่าง ดังนี้

คำนวณโดยใช้สูตร $n = Z^2 pq/d^2$ (81)

กำหนดให้ $n =$ ขนาดตัวอย่าง

$p =$ สัดส่วนของสตรีวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์ที่เกิดอาการ hot flush ร้อยละ 22.3 (11)

$q = 1-p = 1-0.22 = 0.78$

$d =$ ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$= (.1)(p) = (.1)(.22)$

แทนค่า $= (1.96)^2 (.22)(.78) / [(.1)(.22)]^2$

$= 1,362$

ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ประมาณ 1,362 คน

เทคนิคการเลือกตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage cluster sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จังหวัดสระบุรีมีประชากรทั้งหมด 437,561 คน เป็นประชากรวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์ (40-59 ปี) จำนวน 35,005 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ของประชากรทั้งหมด (4)

จังหวัดสระบุรีแบ่งการปกครองเป็น 12 อำเภอกลุ่มอำเภอที่มีเขตเทศบาลมี 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอหนองแค อำเภอพระพุทธบาท และอำเภอแก่งคอย กลุ่มอำเภอที่ไม่มีเทศบาลจำนวน 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองโดน อำเภอบ้านหมอ อำเภอวังม่วง อำเภอวิหารแดง อำเภอหนองแซง อำเภอเส้าไห้ และอำเภอดอนพุด

2. ระดับอำเภอสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

- อำเภอที่มีเขตเทศบาลสุ่มร้อยละ 50 ได้ 2 อำเภอคือ อำเภอเมือง และอำเภอหนองแค

- อำเภอที่ไม่มีเขตเทศบาลสุ่มร้อยละ 25 ได้ 2 อำเภอ คือ อำเภอมากเหล็ก และอำเภอเส้าไห้

3. ระดับตำบลสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ได้ตำบลในอำเภอตัวอย่างดังนี้

- สุ่มร้อยละ 25 ของตำบลในอำเภอที่ไม่มีเขตเทศบาล ได้จำนวน 5 ตำบล

- สุ่มร้อยละ 15 ของตำบลในอำเภอที่มีเขตเทศบาล ได้ 5 ตำบล

- สุ่มร้อยละ 25 ของชุมชนเทศบาลในอำเภอที่มีเขตเทศบาลได้ 6 ชุมชน รายละเอียดดังนี้

อำเภอเมือง ในเขตเทศบาลมี 15 ชุมชนสุ่มร้อยละ 25 ได้ 4 ชุมชน คือ ชุมชนเขาคูบา ชุมชนวัดทอง ชุมชนบ.ช.ส และชุมชนบ้านอ้อย นอกเขตเทศบาลมี 15 ตำบลสุ่มร้อยละ 15 ได้ 2 ตำบล คือ ตำบลหนองโน ตำบลดาวเรือง

อำเภอหนองแค ในเขตเทศบาลมี 9 ชุมชน สุ่มร้อยละ 25 ได้ 2 ชุมชน คือ ชุมชนคลองกระบายสิบ และชุมชนหนองพระบาง

นอกเขตเทศบาลมี 17 ตำบล สุ่มร้อยละ 15 ได้ 3 ตำบล คือ ตำบลโคกแฮ้ ตำบลบัวลอย และตำบลหนองไช้

อำเภอมากเหล็ก มี 6 ตำบล สุ่มร้อยละ 25 ได้ 2 ตำบลคือ ตำบลมิตรภาพ
ตำบลลำสมพุง

อำเภอเส้าไห้ มี 12 ตำบล สุ่มร้อยละ 25 ได้ 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านยาง
ตำบลต้นตาล ตำบลสวนดอกไม้

4. ระดับหมู่บ้านสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) หมู่บ้านใน
ตำบลตัวอย่างทั้งหมด 112 หมู่บ้าน สุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของหมู่บ้านตัวอย่างทั้งหมดได้จำนวน
29 หมู่บ้าน รายละเอียดดังนี้

อำเภอที่ไม่มีเขตเทศบาล

1. อำเภอมากเหล็ก ตำบลมิตรภาพมี 10 หมู่บ้านสุ่มได้ 3 หมู่บ้านคือ หมู่ 2
หมู่ 4, 10
ตำบลลำสมพุงมี 9 หมู่บ้านสุ่มได้ 2 หมู่บ้านคือ หมู่ 1, 9
2. อำเภอเส้าไห้ ตำบลบ้านยางมี 15 หมู่บ้านสุ่มได้ 4 หมู่บ้านคือ หมู่ 1, 4
หมู่ 7, 10
ตำบลต้นตาลมี 8 หมู่บ้าน สุ่มได้ 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ 3, 5
ตำบลสวนดอกไม้มี 11 หมู่บ้านสุ่มได้ 3 หมู่บ้านคือ หมู่ 1
หมู่ 2, 10

อำเภอที่มีเขตเทศบาล

นอกเขตเทศบาล

1. อำเภอเมือง ตำบลดาวเรืองมี 8 หมู่บ้านสุ่มได้ 2 หมู่บ้าน คือหมู่ 3, 6
ตำบลหนองโนมี 11 หมู่บ้านสุ่มได้ 3 หมู่บ้านคือ หมู่ 1, 7
และ 9
2. อำเภอหนองแค ตำบลโคกแฮมี 16 หมู่บ้านสุ่มได้ 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ 2, 6
หมู่ 14 และ 15
ตำบลบัวลอยมี 13 หมู่บ้านสุ่มได้ 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1, 5
และหมู่ 11
ตำบลหนองไชน้ำมี 11 หมู่บ้านสุ่มได้ 3 หมู่บ้านคือ หมู่ 4
หมู่ 10 และ 11

เขตเทศบาล

1. ชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอเมือง สุ่มได้ชุมชนเขาคูบา ชุมชนวัดทอง ชุมชน บ.ช.สี่ และชุมชนบ้านอ้อย
2. ชุมชนในเขตเทศบาลอำเภอหนองแค สุ่มได้ชุมชนคลองระบายนีบ ชุมชนหนองพระบาง

5. ประชากรตัวอย่างคือ สตรีอายุ 40-59 ปี ในหมู่บ้านตัวอย่าง และชุมชนเทศบาล ตัวอย่าง จำนวน 1,359 คน (รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 1)

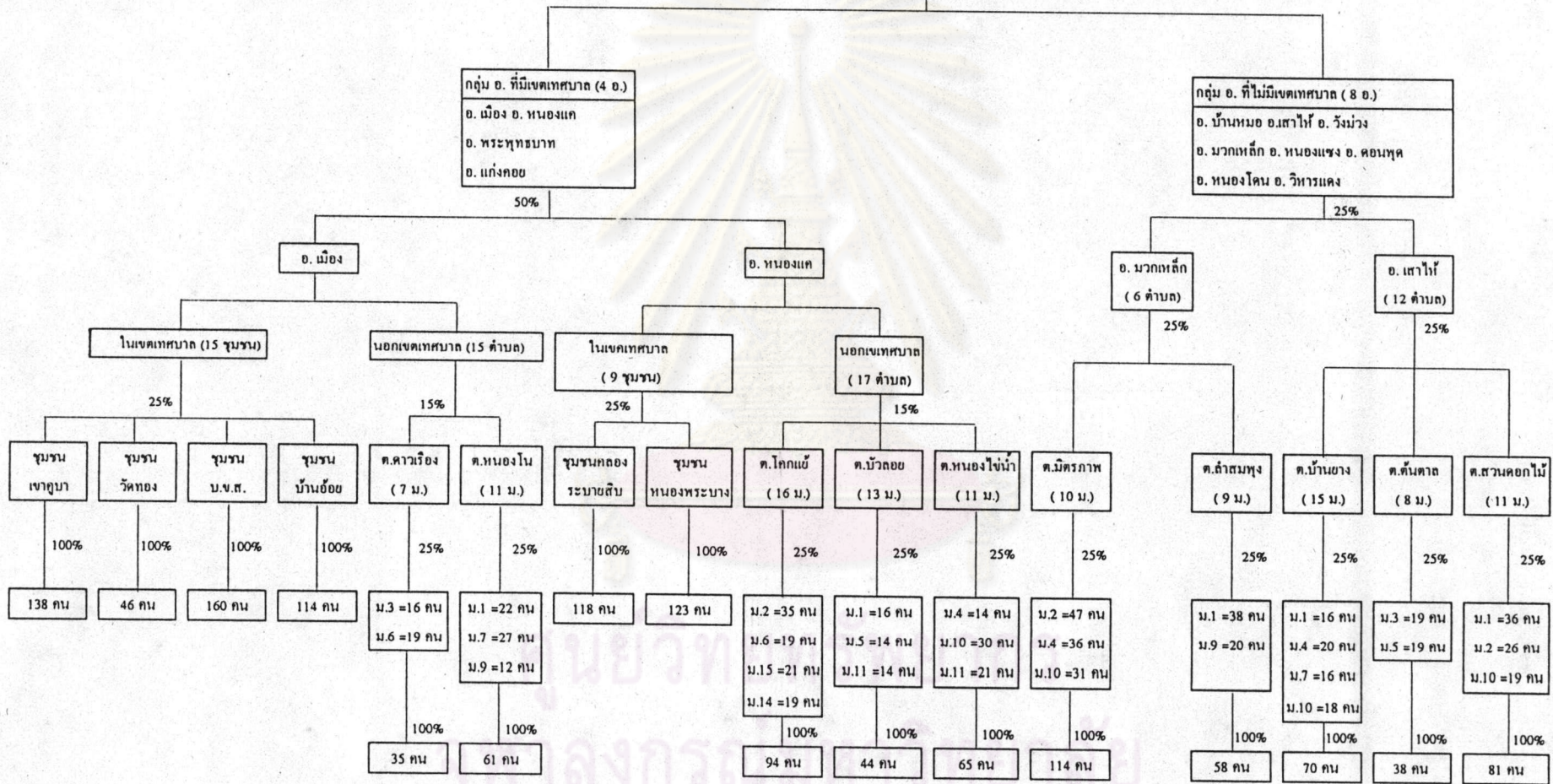
6. จากการสำรวจ พบสตรีในหมู่บ้านตัวอย่างและชุมชนเทศบาลตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 1,454 คน เป็นสตรีที่ไม่เคยมีประจำเดือน จำนวน 2 คน สตรีที่ผ่าตัดมดลูกหลังผ่าตัดไม่มีประจำเดือน จำนวน 31 คน และสตรีที่ไม่มีประจำเดือนหลังฉีดยาคุมกำเนิด จำนวน 2 คน จึงเหลือตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 1,419 คน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 แสดงเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Technique)

จังหวัดสระบุรี

Multistage cluster Sampling

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของข้อมูลที่ต้องการศึกษา เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยา การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การมีเพศสัมพันธ์ และโรคที่พบจากการเปลี่ยนแปลงในสตรีวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์

ส่วนที่ 3 ทักษะคิดต่อการหมดประจำเดือน การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย และการมีเพศสัมพันธ์ ในสตรีวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์

ส่วนที่ 4 ภาวะหมดประจำเดือน กลุ่มอาการของการหมดประจำเดือน และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การมีเพศสัมพันธ์ ของสตรีวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ทาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ รายละเอียดของข้อความและพิจารณาเนื้อหาของคำถามทุกข้อว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

2. แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำไปทดสอบโดยใช้สัมภาษณ์สตรีที่อยู่ในวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์อายุ 40-59 ปี จังหวัดสระบุรี ที่ไม่ได้อยู่ในหมู่บ้านตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด และได้นำกลับมาแก้ไขก่อนที่จะนำไปใช้จริง

ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2538 ถึงเดือนมีนาคม 2539

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสระบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าปฏิบัติงานดำเนินการวิจัยในพื้นที่
2. ผู้วิจัยดำเนินการอบรมพนักงานสัมภาษณ์ ได้แก่ นักวิชาการสาธารณสุขและเจ้าพนักงานสาธารณสุข จำนวน 5 คน เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันเรื่องคำถามในแบบสอบถามและการลงคำตอบพร้อมแจ้งจำนวนหมู่บ้าน และรายชื่อหมู่บ้านที่ต้องสัมภาษณ์
3. พนักงานสัมภาษณ์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบพื้นที่ที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์แก่ประชากรตัวอย่างและขอความร่วมมือพร้อมทั้งนัดวัน เวลาที่จะทำการสัมภาษณ์
4. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามลำดับพื้นที่ตามแผนที่กำหนด โดยให้ผู้สัมภาษณ์ 1 คน สัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างเฉลี่ย 6 คน/วัน ดำเนินการสัมภาษณ์ต่อไปทุกวันจนแล้วเสร็จ ให้ผู้สัมภาษณ์ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลในแต่ละวัน หากมีการเก็บข้อมูลไม่ได้ไม่ว่ากรณีใดให้ผู้สัมภาษณ์กลับไปสัมภาษณ์ซ่อมในวันต่อไป
5. ระหว่างดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยออกติดตามการดำเนินการเก็บข้อมูล โดยหมุนเวียนเข้าไปในทุกพื้นที่ตามแผนที่กำหนดเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้น
6. รวบรวมแบบสอบถามให้ครบตามขนาดตัวอย่างที่กำหนดและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลโดยผู้วิจัยอีกครั้ง
7. แปลข้อมูลที่ได้เป็นรหัส (Coding) ตามคู่มือลงรหัสที่จัดเตรียมไว้ บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ วิเคราะห์ดังนี้

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)
 - ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตาราง (Table)

- สำหรับแบบสอบถามความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของสตรีวัยเสื่อมของระบบสืบพันธุ์มีเกณฑ์ดังนี้

แบบวัดความรู้ ตอบถูกร้อยละ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบได้ 0 คะแนน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าร้อยละ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ (81)

คะแนนร้อยละ 80-100 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

คะแนนร้อยละ 60-79 อยู่ในเกณฑ์ดี

คะแนนร้อยละ 50-59 อยู่ในเกณฑ์พอใช้

คะแนนร้อยละ 0-49 อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องแก้ไข

แบบวัดทัศนคติ มีเกณฑ์การให้คะแนนตามวิธีของไลเคิร์ต (Likert) ดังนี้

คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วย ให้คะแนน = 3	เห็นด้วย ให้คะแนน = 1
ไม่แน่ใจ ให้คะแนน = 2	ไม่แน่ใจ ให้คะแนน = 2
ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน = 1	ไม่เห็นด้วย ให้คะแนน = 3

จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย แล้วเปรียบเทียบกับระดับทัศนคติดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00 มีทัศนคติอยู่ในระดับสูง

แบบวัดการปฏิบัติ มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ร้อยละ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ทราบได้ 0 คะแนน

นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าร้อยละ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินดังนี้

ปฏิบัติถูกมากกว่าร้อยละ 50 อยู่ในเกณฑ์ดี

ปฏิบัติถูกร้อยละ 30-49 อยู่ในเกณฑ์พอใช้

ปฏิบัติถูกร้อยละ 0-29 อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องแก้ไข

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

- ทดสอบความสัมพันธ์หรือความแตกต่างของข้อมูล โดยใช้ Chi-square test และ Correlation coefficients ตามความเหมาะสม